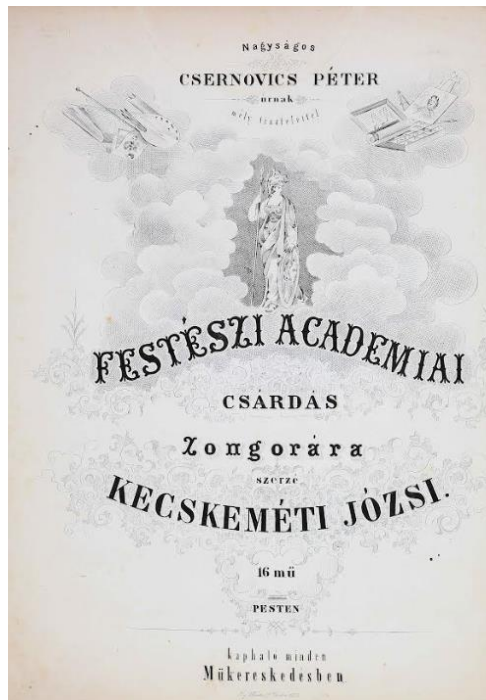


SZŐNYINÉ SZERZŐ KATALIN
„KOSSUTH LAJOS AZT ÜZENTE”
(Zenei szócikk a Budapesti Történeti Múzeum „Egy olasz Pesten.
Giacomo Marastoni (1804–1860) és az Első Magyar Festészeti Akadémia” c.
2025. június 18. – október 26. között nyitva tartott kiállításához.)



KECSKEMÉTI Józsi¹: Festési Academiai csárdás. Zg-ra szerzé --. 16. mű.

Pesten 1854, 5 l. – 34 cm.

A címlap alján kézzel írt fekete ceruzás pótlás: „Winter S. ny.”

A címlap felső részén nyomtatott ajánlás: „Nagyságos Csernovics Péter² úrnak mély tisztelettel.” Litográfia vagy acélmetszet, gépi papír.

Proveniencia: BTM Kiscelli Múzeum. *Bősze Ádám* ajándéka. A mű a kiállításon *Szabó Ferenc János* zongoraművész előadásában hangzott el.

Az 1848/49-es szabadságharc leverését követő önkényuralmi rendszer jellegzetes produkciója ez a kotta. Címében Marastoni Jakab Festészeti

¹ Kecskeméti Józsi (írják még: Kecskeméty, Ketskeméty, Kecskeméthy József /?–1859/) kiemelkedő tehetségű cigányzenész, zeneszerző.

² Gróf Csernovics Péter (1810–1892) szerb születésű politikus, kormánybiztos, a szabadságharc alatt Temes vármegye főispánja.

Académiájának hódol, de címlapján az Akadémiát Gyámolító Társulat egyik alapító tagjának³, egyben a Damjanics-házaspár egykori esküvői tanújának, gróf Csernovics Péter (1810–1892) temesi főispánnak is emléket állít. Ő volt az, aki a Damjanics házaspár egykori esküvői tanújaként húga, Csernovics Emília (1819–1909), Damjanics János (1804–1849) honvéd vezérőrnagy özvegye kérésére 1849 októberében a nemzeti végtisztesség megadásával Damjanics János és Lahner György földi maradványait saját mácsai birtokán titokban eltemettette.

A kiállított 3 oldalas zongoramű 1854-ben jelent meg, s annyira népszerű volt, hogy megjelenéséről a *Hölgyfutár* és a *Divatcsarnok* című lapok is beszámoltak. „Kecskeméti Józsinak egy a Marasztóniféle bálokban mindig tetszéssel játszott műve „Festész-akadémiai csárdás” cím alatt közelebbről meg fog jelenni. A kívált frisében sok eredetiséggel bíró zeneszerzemény Csernovits Péter urnak van ajánlva.” (*Hölgyfutár* 1854. május 1. 228.)

A *Divatcsarnok* hirdetése korábban már arról is tudósított, hogy a kotta Rózsavölgyi műkereskedésében 30 pengőkrárcárért lesz megvásárolható. (*Divatcsarnok* 1854. március 15. 333. és 1854. március 25. 671.)

A zeneműnyomtatvány dekoratív címlapja Pallas Athénét, a művészetek, kézművesség görög istennőjét ábrázolja, bal és jobb felső sarkában a festészethez tartozó szerszámok megjelenítésével, de a kiadót és a nyomdát nem tünteti fel. Erre jó oka lehetett, hiszen a virtuóz lassú bevezetés után a „*friss*” tempójelzésű, fűzészerűen egymás után következő csárdások 3. száma a *betiltott Kossuth-nóta* egyik hangszeres variánsa. A Festészeti Akadémia táncos multságain úgy látszik a nemzeti virtus zenei jelképe lehetett, ha az összegyűlt fiatalság a forradalom bukása után a nemzeti ellenállás szellemét zenében, táncban még ébren tarthatta.

A szerző Kecskeméti Józsi (?-1859) kedvelt cigányzenész, aki testvéreivel, Gyulával és Károllyal együtt népszerű csárdások, magyar nóták komponistája, Patikárus Ferkó (1827–1870) bandájának is tagja volt, aki a debreceni Boka Károly (1808–1860), Kossuth kedves cigányprímása családjába nősült be, és rangos cigány muzsikusként Triesztben, Velencében, Veronában is nagy sikerrel lépett fel. (Sárosi Bálint szíves közlése.) Kecskeméti Józsi olyan nagy tehetséggel szolgálta ki a hazafias elvárásokat, hogy híre és becsülete a császárvárosig is eljutott. Adataink vannak rá, hogy Johannes Brahms (1833-

³ Maczó Balázs: Az Első Magyar Festészeti Akadémiát Gyámolító Társaság. In: Egy olasz Pesten. Budapesti Történeti Múzeum, Vármúzeum, 2025. június 18. – október 25. Kiállítási katalógus, Budapest, 2025, 164-174.

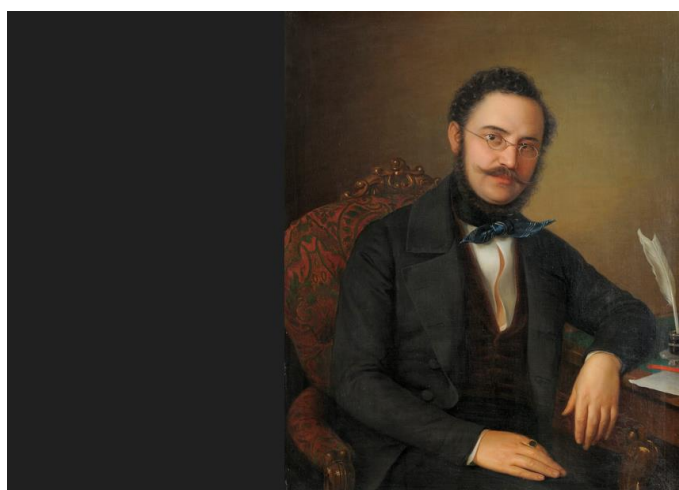
1897) saját gyűjtésű kottatárában 116 hungarica tételből 11 kottát szerzett be Kecskeméti Józsi műveiből – az itt kiállított Festési Académiai Csárdás is köztük volt –, és az Egressy Béni halálát elsirató 15. Magyar tánc pedig egyenesen Kecskeméti Józsi „*Egressy halotti harangozása*” című zenei zsánerképéből, csárdásából vette nemes alapanyagát.⁴

Egyetlen dokumentumon olasz-magyar festőművész, cigány-magyar zeneszerző, szerb-magyar aradi vértanú és családja együttes szereplése felemelő bizonyítéka az ország közös hagyományának, az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc népeket összekovácsoló megrendítő élményvilágának.

FÜGGELEK



Giacomo Marastoni (1804–1860) képei



Giacomo Marastoni (1804–1860)
Klein Herman / Kilényi János portréja, 1847
BTM Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár

⁴ Lásd: Szőnyiné Szerző Katalin: „Holnap a déli gőzhajóval érkezem”. Írások Brahmsról, Lisztről és kortársaikról a magyar főváros zenei életéből. Budapest, 2024, MMA Kiadó, 45-111. o.:



Giacomo Marastoni (1804–1860)

Franz Mayr, a Zrínyi gőzhajó első kapitánya, 1837

BTM Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár



Giacomo Marastoni (1804–1860)

Velencei vízfordók, 1845

Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria